

Letopis Vincenciův a Jarlochův

Letopis Vincenciův a Jarlochův nedosahuje takové umělecké i historické hodnoty jako např. Kosmova kronika česká, ale věrně zachycuje dobu 12. století a je nepostradatelný nejen pro historii Českých zemí, ale také pro evropské dějiny, především tedy letopis Vincenciův.

Kdo byl **Vincencius** se dozvídáme hlavně z jeho kroniky, která vychází z jeho vyprávění a zážitků především z Itálie. Vincencius byl ve službách pražského biskupa Daniela a s ním také podnikl několik cest. V letech 1158 - 1160 se dostal do Itálie s obléháním Milána vojsky císaře Fridricha I. Barbarossy, jehož podporoval i český král Vladislav II. Po bojích zůstal v Itálii a sloužil jako diplomat císaři Fridrichovi I. Spolu s biskupem Danielem podnikl cestu do Uher a odtud se vrátil zpět do Čech. V roce 1166 se opět s biskupem Danielem vydali na cestu do Itálie, Vincencius se sice vrátil zpět, ale více o jeho životě nevíme.

Vincenciův letopis

Sepsání kroniky spadá asi do let 1168 – 1174. První část je oslava krále Vladislava a jeho manželky Judity, za jejichž života byl letopis sepsán. V této pasáži se objevují i motivy z bible.

Své vypravování začíná Vincencius nástupem knížete Vladislava na trůn. Podrobněji se zmiňuje o jeho boji o trůn s moravským úředním knížetem Konrádem a při této příležitosti podává svéráznou charakteristiku knížecího trůnu na Pražském hradě. Další kapitoly jsou naplněny většinou zprávami o neustálých bojích a sporech mezi nejvyššími feudály v našich zemích. K roku 1147 je napsána zpráva o počátcích křížové výpravy na záchranu Jeruzaléma z popudu Bernarda z Clairvaux, které se Vladislav účastní. Vincencius současně referuje o jiné křížové výpravě, do Pruska, které se zúčastnil také olomoucký biskup Jindřich Zdík a která byla uspořádána z kořistnických důvodů.

Od korunovace císaře Fridricha I. se dílo mění – Vincencius zapisuje události, které zažil. Autor zaznamenal, že došlo k tajné dohodě mezi Vladislavem a Fridrichem I. – Fridrich slíbil Vladislavovi, že ho korunuje českým králem, pokud přislíbí účast na výpravě proti Milánu. Právě milánské tažení je největší částí Vincenciova spisu. Podle vlastních zážitků autor líčí cestu do Itálie, obtížný přechod přes řeku Addu, první boje s Milánskými a potom velmi podrobně popisuje obležení Milána a boje před městem až k prvnímu pokoření města, které je vylíčeno se všemi podrobnostmi. V této části je kronika předním a často jediným pramenem evropských dějin. Další doba pobytu v Itálii je vypsána způsobem, v kterém se velmi často uplatňují autorovy osobní vzpomínky na různé příhody, a má někdy ráz osobních pamětí. Výprava do Itálie s biskupem Danielem byla ještě jedna, ovšem ta už není dopsána. Vyprávění končí uprostřed věty a z Jarlochova přípisu je zřejmé, že dále pokračováno nebylo. Kronika je tedy dovedena do roku 1167.

Jarloch

Jarloch se podle zmínek ve své knize narodil roku 1165 a jako devítiletý chlapec byl dán do jakéhosi kláštera u Vürzburgu do školy. Sám praví, že se tak stalo z milosti Gotšalka, opata premonstrátského kláštera v Želivě. K tomuto muži projevoval Jarloch úctu. Jak se zdá, pocházel Jarloch ze šlechtické rodiny a podle některých míst jeho kroniky je možné soudit, že byl příbuzným Jiřího z Milevska, který byl zakladatelem milevského kláštera. V roce 1186 byl Jarloch vysvěcen na kněze a stal se opatem milevského kláštera.

Letopis Jarlochův

Jarloch navázal na poslední Vincenciovy zprávy a začal smrtí biskupa Daniela. Napsal oslavný nekrolog. Spis pokračuje tím, že Jarloch odmítá výběr biskupa ovlivněný přáním králova dvora a hlavně královny Judity. Jarloch také popisuje volbu nového knížete – stolce se ujímá Soběslav II. – Jarloch mu přisuzuje všechny možné dobré vlastnosti. Několikrát se zmiňuje o tom, že Soběslav II. byl velmi příznivě nakloněn mnichům a kněžím, což byl asi pravý důvod pro velkou chválu. Jarloch je však též autorem označení Soběslava II. jako „knížete selského“, který měl ve větší oblibě obecný lid než své předáky. V dalším vyprávění popisuje Jarloch Soběslavův smutný konec a nastoupení knížete Fridricha. Při zprávě o „volbě“ pražského biskupa Vališe znovu kritizuje, že biskup nebyl zvolen příslušnými církevními činiteli, ale ustanoven kněžnou Alžbětou. V roce 1184 zemřel želivský opat Gotšalk a Jarloch k tomu napsal oslavný nekrolog. Tento Gotšalkův životopis zaujímá víc než třetinu dochovaného textu Jarlochova letopisu. K roku 1186 Jarloch podává zprávu o přátelské schůzce knížete Fridricha s Konrádem Otou v Kníně. V závěrečné části dochovaného textu kroniky je Jarloch velmi stručný a o některých událostech má jen suché analistické záznamy. Podrobněji se rozepisuje jen o osudech Jindřicha Břetislava. Dochovaný text Jarlochovy kroniky končí líčením smíru bratří Vladislava Jindřicha a Přemysla Otokara I.

Hlavní odlišností obou rukopisů je přístup. Zatímco Vincencius má spíše světský postoj, Jarloch upřednostňuje církev. Ani jedna kronika se však nezabývá politickými dějinami země systematicky; vývoji hospodářskému a společenskému nevěnují pak prakticky pozornost vůbec. Oba kronikáři se zabývají především feudály, nehledí na poddaný lid.

Letopisy Vincenciův a Jarlochův se zachovaly v jediném soudobém středověkém rukopisu, ale v 18. století byly vytvořeny dva opisy – jeden je v knihovně litoměřického biskupství a druhý ve Státním archívu v Brně. Třetí opis – vyroben na konci 18. století byl téměř zničen, ale naštěstí se dostal do rukou Josefu Dobrovskému, který rukopis věnoval klášteru strahovskému. Nyní je v péči Památníku národního písemnictví.

Prameny:

Fontes Rerum Bohemicarum, svazek 1. Ed.: J.Emler, Praha 1875.
Letopis Vincenciův a Jarlochův. Praha, 1957.

Literatura:

NECHUTOVÁ, Jana: Česko-latinská literatura středověku do roku 1300, Brno 1997.
NECHUTOVÁ, Jana: Latinská literatura českého středověku do roku 1400, Praha 2000.
BLÁHOVÁ, Marie – FIALA, Zdeněk: Pokračovatelé Kosmovi. Praha, 1974.